

Visie Samenwerkende Gezondheidsfondsen over dierproeven, humane meetmodellen en het stimuleren van proefdiervrij onderzoek

februari 2023

Doel financiering onderzoek gezondheidsfondsen

De Samenwerkende Gezondheidsfondsen zetten zich in voor het voorkomen en genezen van (chronische) aandoeningen én optimale participatie voor patiënten. Gezondheidsfondsen zijn een belangrijke financier van wetenschappelijk onderzoek, met als doel dat het gefinancierde onderzoek bijdraagt aan preventie, behandeling, genezing van aandoeningen en het verbeteren van de kwaliteit van leven.

De Samenwerkende Gezondheidsfondsen maken zich hard voor proefdiervrije innovaties

De verwachting is dat onderzoekmodellen die gebaseerd zijn op de mens, de situatie in de mens beter benaderen dan proefdiermodellen. Op dit moment zijn dergelijke onderzoeksmodellen voor veel gezondheidsonderzoeksvragen nog niet ontwikkeld of worden nog niet geaccepteerd door bijvoorbeeld autoriteiten en bedrijven. Ook wordt onderzoek in proefdieren nog in wettelijke richtlijnen gevraagd voordat nieuwe geneesmiddelen in de mens getest mogen worden. Door de ontwikkeling van proefdiervrije innovaties te stimuleren willen de Samenwerkende Gezondheidsfondsen de wetenschap op termijn minder afhankelijk maken van dierproeven. Samen met de overheid en andere organisaties waaronder Proefdiervrij, Topsector LSH en ZonMw lopen we voorop in de transitie naar proefdiervrije meetmodellen. Hiervoor zijn we onder meer aangesloten bij de landelijke Transitie naar Proefdiervrije Innovatie (TPI).

Humaan meetmodel als uitgangspunt

De Samenwerkende Gezondheidsfondsen investeren met het [onderzoeksprogramma Humane Meetmodellen](#) in de ontwikkeling en toepassing van beter voorspelbare, humane meetmodellen. Hiermee willen we bereiken dat humane meetmodellen het uitgangspunt worden voor gezondheidsonderzoek. Humane meetmodellen nemen de mens als uitgangspunt en zijn bijvoorbeeld gebaseerd op humaan weefsel en humane data. Denk aan menselijk materiaal, zoals stamcellen of weefsel na operaties, of 'organen-op-een-chip'. Maar ook aan computersimulaties en proefpersonen. Wanneer nieuwe behandelingen in een humaan model kunnen worden onderzocht is de verwachting dat de stap naar een effectieve behandeling van de patiënt in de praktijk sneller gezet kan worden.

Voor de Samenwerkende Gezondheidsfondsen vormt mensgerichte wetenschap het uitgangspunt in onderzoek. Voor zowel de gezamenlijke onderzoeksprogramma's van de Samenwerkende Gezondheidsfondsen als de onderzoeksprogramma's van haar leden wordt dan ook gestimuleerd dat onderzoekers nagaan of het onderzoek in een humaan meetmodel kan worden gedaan. Indien dit niet het geval is, moeten onderzoekers hun best doen om overal waar dat kan en mag, andere proefdiervrije innovaties toe te passen. Alleen in het geval dat er geen alternatief is voor nuttig en noodzakelijk onderzoek en aangetoond kan worden dat het proefdieronderzoek relevant is voor de mens, kan besloten worden dat proefdieronderzoek gefinancierd wordt. Voor alle proefdieronderzoeken moet een vergunning van de overheid verkregen worden. Proefdieronderzoek moet in die gevallen voldoen aan registratie en publicatierichtlijnen die erop gericht zijn om de kwaliteit en betrouwbaarheid van onderzoek te maximaliseren en een overzicht te genereren van dierproeven zodat dubbel onderzoek voorkomen wordt.

De kracht van verbinding

Naast financiering van humane meetmodellenonderzoek worden de onderzoekers gestimuleerd om onderling samen te werken en met belanghebbenden zoals zorgverleners, patiënten, bedrijven en overheidsorganisaties. Deze samenwerking vergroot de kans op succesvolle toepassing in de praktijk. Door veelbelovende resultaten uit het programma openbaar te maken en actief te delen, hopen de Samenwerkende Gezondheidsfondsen andere onderzoekers en bedrijven te stimuleren humane meetmodellen te ontwikkelen of te gebruiken waarmee onderzoeksmodellen steeds dichterbij de mens staan en proefdieronderzoek op den duur overbodig worden.